

קרבנות ועולות שקרבים לפני הקדוש ברוך הוא, ואז לא יכולים להרע. ואותו יום יותר על הכל, כמו שישראל מבשמים למטה את הכל, כך מבשמים את כל אלו שלהם יש הלשנה (פתחו), והכל הוא קרבן ועבודה של הקדוש ברוך הוא.

למדנו, באותה שעה שכתוב ולקח אהרן את שני השעירים וגו', הם מתעוררים באות יום למעלה ורוצים לשלט (לשטות) ולצאת לעולם. פיון שהפקה מקריב את אלו למטה, אז נקרבים אותם שלמעלה, ואז עולים הגורלות בכל הצדדים. הפנה נותן גורלות למטה, הפנה נותן גורלות למעלה. כמו שאחד נשאר עם הקדוש ברוך הוא למטה, ואת האחד מוציאים לאותו המדבר, כך גם למעלה אחד נשאר עם הקדוש ברוך הוא, ואחד יוצא לשוטט בעולם לאותו המדבר העליון, ואחד נקשר באחד.

כתוב וסמך אהרן את שתי ידו על ראש השעיר החי והתודה עליו וגו'. משום כך וסמך אהרן את שתי ידו, שהקדוש ברוך הוא הסכים על ידו. על ראש השעיר החי, החי דןקא, להכליל אותו שלמעלה.

והתודה עליו את כל עונת, כמו שכתוב (ויקרא ה) והתודה אשר חטא עליה. ובארנו עליה, שנטהר האדם ונשאר עליה כל אותו החטא. אף כאן והתודה עליו, אחר שהתודה הפנה בעבורם של ישראל - עליו, כלומר, כלם ישארו עליו.

אמר לו רבי אבא, אם כך, כתוב ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים. אמר לו, פאן שונה, ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים, ומשום כך לא כתוב ולא

קדשא בריך הוא, וכדין לא יכלין לאבאשא. והוא יומא יתיר על פלא, כמה דמבסמין ישראל לתתא לכלא, הכי מבסמין לכל אינון דאית להו דלטורא (כ"א פטר) וכלא קרבנא הוא ופולחנא דקודשא בריך הוא.

תאנא, בההיא שעתא דכתיב, ולקח אהרן את שני השעירים וגו', מתערין אינון בההוא יומא לעילא, ובעיין לשלטאה (ג"א לשטאה) ולמיפק בעלמא. פיון דכהנא מקרב אליו לתתא, מתקרבין אינון לעילא. כדין עדבין סלקין בכל סטרין, פהנא יהב עדבין לתתא, פהנא יהיב עדבין לעילא. כמה דחד אשתאר ביה בקודשא בריך הוא לתתא. וחד אפקין ליה לההוא מדברא, הכי נמי לעילא, חד אשתאר ביה בקודשא בריך הוא, וחד נפיק ושט בעלמא, לההוא מדברא עלאה, וחד בחד מתקשר.

בתיב (ויקרא טז) וסמך אהרן את שתי ידו על ראש השעיר החי והתודה עליו וגו'. בגין כך וסמך אהרן את שתי ידו, דקודשא בריך הוא יסתפם על ידו. על ראש השעיר החי, החי דייקא, לאכללא ההוא דלעילא.

והתודה עליו את כל עונות, (ויקרא ה) כמה דכתיב (ויקרא ה) והתודה אשר חטא עליה. ואוקימנא עליה, דאתדפי בר נש ואשתאר עליה כל ההוא חובא. אוף הכי והתודה עליו, בתר דאודי פהנא בגינייהו דישראל, עליו: כלומר, ישתארון פלהו עליו.

אמר ליה רבי אבא, אי הכי והא כתיב ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים, אמר ליה שאני הכא, דהתם לשעירים הוו קרבין קרבנא, ובגין כך לא כתיב ולא יזבחו עוד את ששם לשעירים היו מקריבים קרבן, ומשום כך לא כתוב ולא

אֶלָּא לְשַׁעֲרִים, שְׁשָׁם לְשַׁעֲרִים
הָיוּ עוֹשִׂים פְּלִחָן וְשִׁלְטוֹן, וְכֹאן
- וְנִשְׂא הַשַּׁעִיר עָלָיו אֶת כָּל
עֲוֹנוֹתָם, וְהִקְרִיב אִיגוֹ נֶעֱשֶׂה אֶלָּא
לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. בֹּא וּרְאֵה
שְׂבָגְלָל הַקְּרָבָן מִתְּבַשְּׂמִים
עַל־יוֹנִים וְתַחֲתוֹנִים וְהִדִּין לֹא
שׁוֹלֵט וְשׁוֹרֵה עַל יִשְׂרָאֵל.

רְמַדְנוּ, וְשִׁלַּח בְּיַד אִישׁ עֵתִי
הַמְּדַבֵּרָה. מֵהוּ אִישׁ עֵתִי? אֶלָּא
סוֹד הַדְּבָר כִּף הוּא - כָּכֵל מֵה
שְׁנַעֲשֶׂה, צְרִיף אָדָם מְזַמֵּן לְאוֹתוֹ
דְּכַר. יֵשׁ אָדָם שֶׁהַפְּרָכָה מִתְקַיֶּמֶת
עַל יְדוֹ יוֹתֵר מֵאַחֵר. בֹּא וּרְאֵה מֵה
כְּתוּב בְּכֹהֵן, טוֹב עֵינַן הוּא יְבָרֵךְ,
אֵל תִּקְרִי יְבָרֵךְ אֶלָּא יְבָרֵךְ, כִּי הוּא
מְזַמֵּן שְׁתַּתְקִים בְּרָכָה עַל יְדוֹ בְּזֶה.

(וְשׁוֹרֵה הַפְּרָכָה בְּהַשְׁגָּחָתוֹ)

וְיֵשׁ אָדָם שֶׁמְזַמֵּן שְׁתַּתְקִימוּ עַל
יְדוֹ קְלָלוֹת, וּבְכָל מֵה שְׁתַּתְבּוֹנֵן
יְבֹאוּ קְלָלוֹת וּמְאָרָה וּבְעֵתָהּ, כְּמוֹ
בְּלַעַם שֶׁנִּקְרָא רַע עֵינַן, שֶׁהִיָּה
מְזַמֵּן לְכָל רַע וְלֹא הִיָּה מְזַמֵּן
לְטוֹב, וְאֵף עַל גַּב שְׂבָרָה, בְּרַכְתּוֹ
אֵינָהּ בְּרָכָה וְלֹא הַתְקִימָה.
וְכִשְׁהִיָּה מְקַלְל, כָּל מֵה שֶׁקָּלַל
הַתְקִיִּים, וְאֶפְלוּ בְּרַגַע אֶחָד, וְעַל
זֶה כְּתוּב (בַּמְדַּבֵּר כֹּד) שְׁתָּם הָעֵינַן.
בְּכָל מְקוֹם שֶׁעֵינֵנו שְׁלֹטָה -
הַתְקַלְל.

בֹּא וּרְאֵה מֵה כְּתוּב, (שם) וַיִּשֶׁת
אֶל הַמְּדַבֵּר פָּנָיו, כְּדִי שְׁתַּעֲוֹרֵר
מֵאוֹתוֹ צַד שֶׁהוּא שׁוֹלֵט שָׁם, וְיִבֹא
כְּהִלְשָׁנָה עַל יִשְׂרָאֵל. מֵה כְּתוּב
בְּפִתְחֵינוּ? (מִשְׁלֵי כֵב) טוֹב עֵינַן הוּא
יְבָרֵךְ, שֶׁהוּא הִיָּה מְזַמֵּן לְזֶה
וְשׁוֹרֵה בְּרָכָה בְּהַשְׁגָּחָה שְׁלוֹ. וְעַל
זֶה שְׁנִינּוּ, יִסְטָה אָדָם אֶפְלוּ
מִמָּאָה דְרָכִים וְלֹא יִפְגַּשׁ אָדָם
שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵינַן רַעָה.

בְּפֶר נֵשׁ דְּאִית לִיָּה עֵינָא

זְבַחֵיהֶם שַׁעֲרִים, אֶלָּא לְשַׁעֲרִים, דְּהָתָם
לְשַׁעֲרִים הָווּ עַבְדֵי פּוֹלְחָנָא, וְשׁוֹלְטָנוּתָא.
וְהָכָא וְנִשְׂא הַשַּׁעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם,
וְקִרְבָּנָא לָא אֲתַעְבִּיד אֶלָּא לְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
תָּא חֲזִי, דְּבִגְיָנִי קִרְבָּנָא מִתְּבַסְּמָן עַל־אִין
וְתַתְּאִין, וְדִינָא לָא שְׂרִיא וְשִׁלְטָא עַל־יִיָּהוּ
דִּישְׂרָאֵל.

תָּאנָא, וְשִׁלַּח בְּיַד אִישׁ עֵתִי הַמְּדַבֵּרָה. מֵהוּ
אִישׁ עֵתִי. אֶלָּא רְזָא דְּמַלְאָה הַכִּי הוּא
(דף ט"ג ע"ב) בְּכָל מֵה דְּאֲתַעְבִּיד, בְּעֵי בַר נֵשׁ זְמִין
לְהִיָּא מַלְאָה. אִית בַּר נֵשׁ דְּבִרְכָתָא אֲתַקְיִים
עַל יְדִיָּה יִתִּיר מֵאַחֵרָא. תָּא חֲזִי, מֵה כְּתִיב בִּיָּה
בְּכֹהֵנָא, (מִשְׁלֵי כֵב) טוֹב עֵינַן הוּא יְבָרֵךְ, אֵל תִּקְרִי
יְבָרֵךְ, אֶלָּא יְבָרֵךְ, בְּגִין דְּהוּא הָוָה זְמִין
דִּיתַקְיִים בְּרַכָּתָא עַל יְדִיָּה בְּהָאִי. (ס"א וְשִׁאֲרֵי בְּרַכָּתָא
בְּאֲשַׁגְחוּתָא דִּילִיָּה).

וְאִית בַּר נֵשׁ דְּהוּא זְמִין לְאֲתַקְיִימָא לְוֹטִין עַל
יְדִיָּה, וּבְכָל מֵה דִּישְׁגַּח לִיָּתִי לְוֹטִיָּא
וּמְאָרָה וּבְעֵיתָא כְּגוֹן בְּלַעַם, דְּאִקְרִי רַע עֵינַן,
דְּהָוָה זְמִין בְּכָל בֵּישׁ, וְלֹא הָוָה זְמִין לְטָב. וְאֵף
עַל גַּב דְּבָרָה, בְּרַכָּתִיָּה לָא בְּרַכָּתָא, וְלֹא
אֲתַקְיִים. וְכַד הָוָה לִיָּט, כָּל מְאָן דְּלִיָּט
אֲתַקְיִים, וְאֶפְלוּ בְּרַגַעָא חָדָא, וְעַל דָּא כְּתִיב,
(בַּמְדַּבֵּר כֹּד) שְׁתָּם הָעֵינַן. בְּכָל אֲתֵר דְּעֵינִיָּה שְׁלֹטָא
אֲתַלְטִיָּא.

תָּא חֲזִי מֵה כְּתִיב. (בַּמְדַּבֵּר כֹּד) וַיִּשֶׁת אֶל הַמְּדַבֵּר
פָּנָיו, בְּגִין דִּיתַעַר מֵהוּא סְטָרָא הוּא
דְּשִׁלְטָא תַמָּן, וַיִּיתִי בְּדִלְטוֹרִיא עַל־יִיָּהוּ
דִּישְׂרָאֵל. מֵה כְּתִיב בְּהוּ בְּכֹהֵנִי, (מִשְׁלֵי כֵב) טוֹב
עֵינַן הוּא יְבָרֵךְ, דְּהוּא הָוָה זְמִין בְּהָאִי, וְשִׁאֲרֵי
בְּרַכָּתָא בְּאֲשַׁגְחוּתָא דִּילִיָּה. וְעַל דָּא תְּנִינָן,
יִסְטִי בַר נֵשׁ אֶפְלוּ מִמָּאָה אֲרַחִין, וְלֹא יֵאָרַע
בֵּישָׂא.

אוף הכא ושלח ביד איש עתי, דהוא זמין להאי. ורשים להאי, וכהנא הוה אשתמודע ביה, חד עינא יתיר מאחרא פורתא. סורטא דעל עינא אתחפיא בשערין סגיאין. מפחלא עינא, ולא מסתפל במישור. האי הוא בר נש זמין להאי, וכדקא חזי ליה. ועל דא כתיב ביד איש עתי.

בגוש חלבא הוה בר נש, דבכל אתר דמחי בידוי, הוה מית, ולא הוו בני נשא מקרבין בהדיה. בסוריא הוה בר נש, דבכל אתר דאסתפל אפילו לטב, פלא אתהפך לביש. יומא חד הוה חד בר נש אזיל בשוקא, והו אנפוי נהירין. אתא ההוא בר נש ואסתפל ביה, ואתבקע עיניה. בגין כך, בכלא הוה בר נש זמין, להאי ולהאי. ועל דא כתיב טוב עין הוא יבורך, אל תקרי יבורך אלא יברך.

ותאנא, האי בר נש דהוה אזיל למדברא, פד מטא ביה בההוא שעירא הוה סליק לטורא, ודחי ליה בתרין ידוי. ולא הוה נחית לפלגות טורא, עד דאתעביד שייפין שייפין. וההוא בר נש הוה אמר, כך ימחו עונות עמך וכו'. ובגין דסליק ההוא קטיגוריא ואתעביד סניגוריא דישראל, כדין קדשא בריהו הוא, כל חובייהו דישראל, וכל מה דכתיב באינון פתקין דלעילא, לאדפרא חובייהו דבני נשא, נטיל לון ורמי לון פהאי גוונא, לאתר דאתקרי מצולות ים. הדא הוא דכתיב, (מיכה ז) ותשליף במצולות ים כל חטאתם.

רעיא מהימנא

פקודא דא, למפלח פהנא רבא פולחנא דההוא יומא כמה דאצטריך, ולמשלח שעיר לעזאזל. רזא דא כמה דאת אמר, בגין לאתפרשא מעמא קדישא, ולא יתבע חובייהו קמי מלכא. ולא

אף פאן, ושלח ביד איש עתי - שהוא מזמן לזה ורשום לזה, והפקן היה מפיר בו עין אחת יותר מאחרת מעט. העור שעל העין מכסה בשערות רבות, העין מכחלת ולא מסתפל ישר, זהו האדם המזמן לכך והראוי לו. ועל זה כתוב ביד איש עתי.

בגוש חלב היה אדם, שבכל מקום שמכה בידו, היה מת, ולא היו אנשים מתקרבים אליו. בסוריה היה אדם, שבכל מקום שבו הסתפל, אפלו לטוב, הכל התהפך לרע. יום אחד היה איש אחד הולך בשוק, והיו פניו מאירות. בא אותו איש והסתפל בו, ונבקעה עינו. משום כך לכל היה אדם מוכן, לזה ולזה. ועל זה כתוב טוב עין הוא יברך, אל תקרי יברך אלא יברך.

ולמדנו, האיש הזה שהיה הולך למדבר, כשהגיע שם אותו שעיר, היה עולה להר, ודוחה אותו בשתי ידיו, ולא היה מגיע לחצי ההר עד שנעשה איברים איברים, ואותו איש היה אומר: כך ימחו עונות עמך וגו'. ומשום שעולה אותו קטגור ונעשה סגור של ישראל, אז הקדוש ברוך הוא, את כל חטאי ישראל וכל מה שכתוב באותם פתקים שלמעלה להזכיר את חטאי בני האדם, הוא נוטל אותם וזרק אותם כמו זה למקום שנקרא מצולות ים. זהו שכתוב (מיכה ז) ותשליף במצולות ים כל חטאתם.

רעיא מהימנא

מצוה זו, שיעבד הפקן הגדול את עבודת אותו היום כמו שצריך, ולשלח שעיר לעזאזל. הסוד הזה כמו שנאמר, כדי שיפרד מהעם

יתבע חובייהו קמי מלכא. ולא

הקדוש ולא יתבע את חטאייהם
לפני המלך ולא יקטרג עליהם,
שהרי אין לו תקף ושלטון (כה)
אלא רק כשמתחזק הרגז
מלמעלה, ובאותו דורון מתהפף
אחר כך לאפטרופוס עליהם,
ועל פן נדחה מלפני המלך. והרי
בארנו, משום שהוא קץ כל בשר.
והעם הקדוש נותנים לו כמו
שהוא צריך שער, וסוד זה -
(בראשית כז) הן עשו אחי איש שער.
כמו שהוא בצד הקדשה זכר
ונקבה, אף כך בצד הטמאה זכר
ונקבה. משל אומרים, זרק עצם
לכלב, והוא ילחץ את עפר רגלך.
שא"ל את בן זומא, האם לסרס
כלב? אמר להם, (ויקרא כב)
ובארצכם לא תעשו, כל
שבארצכם לא תעשו. כמו
שהעולם צריך את זה, כך צריך
העולם את זה. ועל זה נאמר,
(בראשית א) והנה טוב מאד - זה
מלאך המות, אין לבטלו מן
העולם, שהעולם צריך אותו. אף
על גב שפתוב בו (ישעיה נב)
והכלבים עזי נפש לא ידעו
שבבעה וגו', לא יתבטלו מן
העולם. הכל צריך, טוב ורע.
ומשום כך יש לנו ביום הזה לזרק
עצם לכלב, עד שהוא גורר, יפגס
מי שיפגס להיכל המלך, ואין מי
שימחה בידו. אחר כך יכשפש
בזנבו.

מה כתוב? והתודה עליו את כל
עונת בני ישראל, וכתוב ונשא
השעיר עליו את כל עונתם. פיין
שהוא רואה את השעיר הזה,
תשוקתו אליו ולהתפקן עמו,
ולא יודע מאותם החטאים
שנוטל השעיר. הוא שוב אל
ישראל, רואה אותם בלי חטאים,
בלי פשעים, שהרי כלם שורים על ראש השעיר, עולה למעלה ומשפח אותם לפני הקדוש ברוך
הוא. והקדוש ברוך הוא רואה את עדות אותו המקטרג, והואיל ותשוקתו לרחם על עמו, אף
על גב שהוא יודע את כל המעשה, הוא חס על ישראל.

יקטרג עליהו, דהא לית ליה תקיפו ושולטנו, (כה) בר
כד אתקף רוגזא מלעילא, ובההוא דורונא אתהפף לבתר
אפטרופוסא עליהו, ועל דא אתדחייא מקמי מלכא.
והא אוקימנא, בגין דאיהו קץ כל בשר.

ועמא קדישא זקבין ליה כמה דאצטריך ליה שעיר,
ורזא דא (בראשית כז) הן עשו אחי איש שער. כמה
דאיהו בסטר דקדושה דכר ונוקבא, אוף הכי בסטר
מסאבו דכר ונוקבא. מתלא אמרי, לכלבא ארמי ליה
גרמא, ילחץ עפרא רגלך.

שא"ל לכן זומא, מהו לסרוסי כלבא. אמר להם, (ויקרא
כב) ובארצכם לא תעשו, כל שבארצכם לא תעשו.
כמה דאצטריך עלמא להאי, הכי אצטריך עלמא להאי.
ועל דא אתמר, (בראשית א) והנה טוב מאד דא מלאך המות.
לית לבטלא ליה מן עלמא, עלמא אצטריך ליה, אף על
גב דכתיב ביה, (ישעיה נב) והכלבים עזי נפש לא ידעו
שבבעה וגו', לא יתבטלון מן עלמא. כלא אצטריך טוב
ורע.

ובגניי כף אית לן ביומא דא למרמי ליה גרמא לכלבא,
עד דאיהו גריר, ייעול מאן דייעול לגבי היכלא
דמלכא, ולית מאן דימחי בידוי. לבתר יכשפש ליה
בזנביה.

מה כתיב והתודה עליו את כל עונות בני ישראל, וכתיב
ונשא השעיר עליו את כל עונותם. פיין דאיהו חמי
האי שעיר. תיאובתיה לגביה, ולאשתכללא בהדיה, ולא
ידע מאיננו חובין דקא נטיל שעיר. תב לגביהו דישראל,
חמי לון כלא חובין, כלא פשעין, דהא כלהו שראן
ברישא דשעיר, סליק לעילא, ושפח לון קמי קדשא בריך
הוא. וקודשא בריך הוא חמי סהדותא דההוא מקטרגא,
והואיל ותיאובתיה לרחמא על עמיה, אף על גב דאיהו
ידע כל עובדא, חס עליהון דישראל.

בלי פשעים, שהרי כלם שורים על ראש השעיר, עולה למעלה ומשפח אותם לפני הקדוש ברוך
הוא. והקדוש ברוך הוא רואה את עדות אותו המקטרג, והואיל ותשוקתו לרחם על עמו, אף
על גב שהוא יודע את כל המעשה, הוא חס על ישראל.